

**New Farms for
New Americans**

**IKUTENGENEZA BULONGO YA
SHAMBA, KUTENGENEZA
MAISHA YA WAKAHAJI:
MPANGO WA KILIMO NA
UONGOZI MIJINI**

**KITABU CHA
DARASA**

**New Farms for
New Americans**

**United States Department of Agriculture
Natural Resources Conservation Service**

Jedwali la Yaliyomo

- 1-2** KURASA 1-2: FAHARASA
- 3-6** KURASA 3-6: GREENHOUSE
- 7-8** KURASA 7-8: UDONGO
- 9** UKURASA 9: CHATI YA AINA YA UDONGO
- 10** UKURASA 10: HALI YA HEWA NA TAREHE ZA KUPANDA MIMBA
- 11** UKURASA 11: NYANYA
- 12** UKURASA 12: WADUDU
- 13** UKURASA 13: CHATI YA KUDHIBITI WADUDU
- 14** UKURASA 14: MIMBA YA DAWA
- 15-16** KURASA 15-16: HATUA ZA KUANDAA DAWA YA MAJANI

FAHARASA

- APHIDS** Mdudu, au kidudu ndogo ya rangi ya kijani, kijivu au nyeusi. Anakula majani au shina ya mimea. Mara nyingi hupatikana kwenye sehemu la chini ya jani.
- BUG TRAPS** Kadi za plastiki za rangi ya njano na ambazo ni wambiso sana. Hizi plastiki zatega na zina nasa wadudu ili wakulima waweze kuwa tambua na kuwa dhibiti.
- COLORADO POTATO BEETLE** Mdudu ambao a tega mayai ya rangi ya chungwa angavu na hupatikana sana kwenye sehemu la chini ya jani. Mabu, au watoto wa huyu mdudu, niwa rangi nyekundu na tone nyeusi. Wakiwa wazima wana rangi nyeusi na mistari za njano. Zakuwa zaidi kwenye eggplants, viazi, na nyanya.
- COMPOST** Viungo ambavyo vimechanganywa kwenye udongo ili ya kuongeza virutubishi. Compost inatengenezwa kutoka kwa taka ya mimea, ni organic fertilizer bora sana
- COVER CROP** Mimea ambayo hutumiwa kufunika udongo, wakati mwingine huitwa "mbolea ya kijani". Faida: hulinda udongo, magugu kidogo, virutubishi zaidi, maji zaidi, huvutia wadudu wazuri
- DETERMINATE** Mimea wa nyanya ambao unaweza kubaki mfupi na hauhitaji Nguzo.
- DOUBLE BOILER** Namna yaku chemsha mafuta polepole. Weka maji kidogo kwenye sufuria kubwa. Kisha ingiza sufuria ndogo, au jar ya kioo, ndani ya sufuria kubwa..
- FERTILIZER** Viungo ambavyo huchanganywa kwenye udongo ili ya kuongeza virutubishi kwa mimea. Fertilizer inaweza kuwa kioevu au kavu, na organic au chemical. Kwenye NFNA, wakulima wanapaswa tu kutumia organic fertilizers kama manure, compost, ProGro.
- FLEA BEETLE** Mdudu mbaya. Ni ndogo, nyeusi, inaruka haraka sana na inatafuna mashimo kwenye majani. Zakuwa zaidi kwenye eggplants, haradali, kabichi.
- FROST** Safu nyembamba ya barafu kwenye mimea.
- FUNGUS GNATS** Mdudu mbaya. Ina fanana kama nzi ndogo sana, na ina ishi kwenye udongo. Zakuwa zaidi kwenye greenhouses.
- GREENHOUSE** Nafasi ya shamba la ndani, hutumiwa katika hali ya hewa ya baridi kwa kuanzisha mimea.
- HEIRLOOM** Mbegu zinazo wekwa na kupanwa kutoka kwa familia moja au jamii. Hizi ni mbegu bora za kuweka.

FAHARASA

HYBRID	Mbegu zilizo tengenezwa na wanasayansi kwenye maabara. Mbegu hizi hazipaswi kuhifadhiwa kwa msimu ujao..
INDETERMINATE	Mmea wa nyanya ambao unaweza kukua mrefu sana na unahitaji Kushikwa na nguzo.
MANURE	Mavi ya wanyama, mara nyingi kutoka kwa ng'ombe au kuku.
MULCH	Majani makavu, nyasi huwekwa juu ya udongo ili kuzuia magugu kukua na kuweka unyevu kwenye udongo.
OPEN POLLINATED	Mbegu ambazo zinazalishwa kwa kiasili. Hizi ni mbegu bora za kuweka.
ORGANIC	Kuzalishwa bila matumizi ya kemikali bandia. Wakulima wa NFNA wanapaswa kutumia organic fertilizers za kikaboni na mbegu za organic
ORGANIC FERTILIZER MIX	Mchanganyiko wa viungo vingi vya asili ambavyo huongezwa kwenye udongo ili kutoa lishe bora kwa mimea
ROW COVER	Kitambaa nyeupe yenye ina tumiwa kulinda mimea juu ya madudu mbaya na baridi. Ina itwa pia "funika ya bustani".
SEED STARTING SOIL	Udongo maalum unaotumiwa kwa kupanda mbegu katika greenhouses, kusaidia mbegu kukua kwa urahisi na afya
TRANSPLANT(ING)	Kuhamisha mmea mdogo kwenye sufuria kubwa au shimo katika shamba.
TRANSPLANTS	Mimea ambayo inahamishwa kutoka eneo moja hadi lingine, zaidi kutoka greenhouses hadi shambani.
WEED MAT	Plastiki nene nyeusi, iliyoshonwa, ambayo imewekwa kwenye udongo ili kuzuia magugu kukua na kuongeza joto.

Greenhouse

1

VIKOMBE NA SINIA

TATIZO

VIKOMBE NA SINIA ZA PLASTIKI ZICHAFU ZINAWEZA KUSABABISHA MAGONJWA

- SHINA ZA MIMEA ZINAONEKANA KAHAWIA JUU WA UDONGO
- SHINA ZA KAUKA
- MMEA WAFU
- MIMEA MINGINE KATIKA SINIA ZA KAUKA
- NAKUFA

SULUHISHO

SAFISHA NA DISINFECT VIKOMBE NA SINIA.

- 1 SAFISHA VIKOMBE NA SINIA ZA PLASTIKI KWA SABUNI NA MAJI ILI YA KUONDOA UDONGO WOTE WA ZAMANI
- 2 MCHANGANYA BEACH NA MAJI YA BARIDI

VIKOMBE 1.5 YA BLEACH NA GALONI MOJA YA MAJI
- 3 FJAZA SINKI AU NDOO NA MAJI ULIYO CHANGANYA ILI ULOWEKE VIKOMBE NA SINIA KWA MUDA WA DAKIKA KUMI (10)
- 4 KISHA TUMIA MAJI YA JOTO KUSAFISHA VIKOMBE NA SINIA. ACHA VI KAUKE KWA HEWA KAVU

2

MBEGU YA KUENZIA

TATIZO

UDONGO INAONEKANA KUWA YA RANGI YA KIJANI.

KUMWAGILIA MAJI MARA NYINGI AU SANA KUNAWEZA KUSABABISHA MAGONJWA, KUVUTIA WADUDU, NA KUHAIBU MIMEA.

SULUHISHO

- TUMIA MCHANGANYIKO AMBAO UMEANDIKWA SEED STARTING SOIL ILI YA KUSAIDIA MBEGU KUKUA HARAKA NA KWA AFYA
- TUMIA SEED STARTING SOIL MPYA KILA MWAKA.

Greenhouse

1

KUMWAGILIA MAJI

TATIZO

UDONGO INAONEKANA KUWA YA RANGI YA KIJANI..

- KUMWAGILIA MAJI MARA NYINGI AU SANA KUNAWEZA KUSABABISHA MAGONJWA, KUVUTIA WADUDU, NA KU HARIBU MIMEA
- VIKOMBE NA SINIA HUWEKWA KWENYE SAKAFU YA GREENHOUSE AMBAPO HAWAPATI JUA LA KUTOSHA

SULUHISHO

FOLLOW THESE BEST PRACTICES FOR WATERING IN THE GREENHOUSE:

- 1 WAKATI BORA WA KUMWAGILIA MAJI NI:
  - ASUBUHI MAPEMA (KABLA YA 10AM) AU
  - JIONI (BAADAA YA 3PM)

- 2 BKABLA MBEGU HAZIJAANZA KUOTA MWAGILIA MAJI SANA. UDONGO UNAPASWA KUHISI MLOVU KIDOGO
- 3 WAKATI MIMEA INAPOANZA KUOTA MWAGILIA MAJI KIDOGO. UDONGO UNAPASWA KUHISI KUKAUKA KABLA YA KUMWAGILIA MAJI TENA.

2

FERTILIZER

TATIZO

MAJANI YANAGEUKA NJANO

MIMEA INAKUA POLEPOLE

MIMEA HAISIMAME WIMA

HEALTHY

WEAK

SULUHISHO

TUMIA FERTILIZER YA KIOEVU KILA WIKI..

FERTILIZERS ZA KIOEVU ZILIZOTENGENEZWA KUTOKA KWA SAMAKI NA SEAWEEED ZA SAIDIYA KWA

- KUKUZA MIMEA YENYE AFYAS
- KUKUZA MIMEA KUBWA ZAIDI
- KUEPUKA WADUDU NA MAGONJWA

"CHATI YA BIDHAA YA UDONGO" KWENYE UKURASA WA 9 INAELEZEA MAJINA YA BIDHAA NA JINSI YA KUTUMIA

Greenhouse

1

WADUDU

TATIZO

WADUDU WAKO KWENYE MIMEA

MIMEA INAKUA POLE

MAJANI YANAGEUKA NJANO

APHIDS NI MADUDU NDOGO ZA KIJANI AU KIJIVU AMBAZO ZINASHIKILIA MAJANI NA SHINA.

MARA NYINGI HUPATIKANA KWENYE SEHEMU LA CHINI YA JANI

FUNGUS GNAT INA FANANA KAMA NZI NDOGO SANA

WANAISHI KATIKA UDONGO NA KULA MIZIZI YA MIMEA

SULUHISHO

FOLLOW THESE BEST PRACTICES FOR MANAGING PESTS IN THE **GREENHOUSE**:

- 1 KAGUA MIMEA KILA SIKU. IKIWA MAJANI YANAGEUKA NJANO AU MIMEA NI DHAIFU, KUNAWEZA KUWA NA SHIDA YA WADUDU.
- 2 ANGALIA KWA MAKINI CHINI YA MAJANI, KWA SABABU WADUDU WADOGO WANAWEZA KUJIFICHA HUKO.
- 3 UKIPATA APHIDS, TUMIA VIDOLE VYAKO KUWAONDOA NA KUWAUA
- 4 TUMIA BUG TRAPS YA MANJANO ILI ZIKAMATE WADUDU.
- 5 IKIWA WADUDU ZINAENDELEA KUWA TATIZO, PULIZA DAWAZA ORGANIC KWENYE MIMEA.Y.

"CHATI YA KUDHIBITI WADUDU" KWENYE UKURASA WA 13 INAELEZEA BIDHAA NA JINSI YA KUTUMIA

2

TRANSPLANTING MIMEA KUTOKA GREENHOUSE HADI SHAMBANI

TATIZO

BAADA YAKU TRANSPLANT KWENYE SHAMBA

- VIDOKEZO VYA MAJANI HUGUUKA NYEUPE NA KAVU

- MAJANI KUGUUKA MANJANO AU RANGI YA KIJANI ISIYOKOZA.

- MIMEA INAKUA POLE POLE SANA

- MIMEA NI DHAIFU NA ZINAHITAJI NGUZO ILI ZIBAKI WIMA

KATIKA SPRING, JUA NA UPEPO WA BARIDI INAWEZA KUHAIBU MIMEA MIDOGO

LINDA MIMEA MIDOGO NA SUBIRI SIKU 2-3 KABLA YAKU TRANSPLANT

UTUMIA ROW COVER KUFANYA KIVULI JUU YA MIMEA AMBAYO BADO IKO KWENYE VIKOMBE NA SINIA.

- 1 SIKU #1: WEKA MIMEA CHINI YA KIVULI KWENYE SHAMBA
- 2 SIKU #2: ONDOA **ROW COVER** ILI MIMEA IPATE JUA.
- 3 SIKU #3: **TRANSPLANT**. NI VIZURI KU **TRANSPLANT** SIKU KUNA MAWINGU

Greenhouse

1

SEED STARTING CALENDAR

TATIZO

SULUHISHO

KATI YA GREENHOUSE...

- MIMBA YANA TOA MAUA.
- MIMBA NI KUBWA SANA, NA ZINA ANGUKA.
- MAJANI YANA RANGI YA KIJANI ISIYOKOZA AU RANGI YA MANJANO.
- HAKUNA NAFASI YA KUTOSHA JUU YA MIMBA YANGU YOTE!

PANDA MBEGU KWA WAKATI UNAOFAA..

ZINGATIA KALENDA YA KUPANDA MBEGU – KUNA MIMBA ZINAZO KUA POLEPOLE, NA ZENGINA ZINAZO KUA MBIYO

	Early March 1st-15th	Late March 16th-31st	Early April 1st-15th	Late April 16th-30th	Early May 1st-15th
Onion					
Pepper					
Eggplant					
Tomato					
Bitter melon					
Mboga muchungu					
Cabbage					
Cucumber					

Udongo

1

UDONGO WENYE AFYA = MIMEA YENYE AFYA

TATIZO

MIMEA MENGINE, HASA NYANYA, PILIPILI, EGGPLANT, NA MAHINDI WAZALISHA MAVUNO KIDOGO KULIKO ILIVYOKUWA KATIKA MIAKA ILIYOPITA.

KUMEKUWA WADUDU NA MAGONJWA ZAIDI.

NI GHARAMA KUBWA KUNUNUA COMPOST NYINGI.

SULUHISHO

TUMIA COMPOST, MANURE, NA ORGANIC FERTILIZERS ILI YAKU KUBORESHA AFYA YA UDONGO.

COMPOST NA MANURE HUONGEZA RUTUBA NYINGI KWENYE UDONGO.

COMPOST NA MANURE HUFANYA KAMA SIFONGO KWENYE UDONGO - HUFYONZA NA KUSHIKA MAJI.

COMPOST
AU
MANURE

ORGANIC
FERTILIZER

UDONGO NA
MIMEA YENYE
AFYA

ORGANIC FERTILIZERS HUTOA VIRUTUBISHO MOJA KWA MOJA KWA MIMEA.

UTUMIA "ALL PURPOSE" ORGANIC FERTILIZER NA UFUATE MAAGIZO YALIYOANDIKWA KWENYE MFUKO.

2

COVER CROP

TATIZO

INI GHARAMA KUBWA KUNUNUA FERTILIZERS.

MAGUGU MENGI HUKUA KATIKA BUSTANI.

SULUHISHO

PANDA COVER CROP ILI YA KUFUNIKA UDONGO NA FANYA VIRUTUBISHO.

MBEGU ZA COVER CROP ZINaweza KUENEA KWA URAHISI NA HARAKA KATI YA MBOGA NA MAHINDI. MBEGU ZITAKUA KATIKA MIMEA MIDOGO ILI KULINDA UDONGO NA KUZUIA MAGUGU KUKUA.

MIMEA MIDOGO HUONGEZA RUTUBA KWENYE UDONGO, NDIYO MAANA TUNAYAITA COVER CROP PIA "GREEN MANURE"!

Soil

1

WEEDS

TATIZO

MAGUGU MENGI HUKUA KATIKA BUSTANI YANGU ...

- NINATUMIA MUDA MWINGI KWA KUKATA MAGUGU NA JEMBE

- MBOGA ZANGU HUPATA VIRUTUBISHO KIDOGO KWA SABABU ZINASHINDANA NA MAGUGU

-

SULUHISHO

DAIMA UFUNIKE UDONGO MUDA WOTE ILI MAGUGU YASI KUWE SANA.

TUMIA VIFAA HIVI:

1 H- NYASI, MAJANI, MAJANI KAVU, AU NYASI KAVU

TUMIA VIFAA HIVI KAMA MULCH ILI YA KUFUNIKA UDONGO

RAHISI KUTUMIA: KUENEZA SAFU NENE KARIBU NA MIMEA

TUMIA KATIKATI YA MIMEA

2 WEED MAT

- NO WEEDS CAN GROW

- HAKUNA MAGUGU YANAYOWEZA KUKUA

-CHEMUSHA UDONGO KIDOGO

-TUMIA TENA WEED MAT KWA MIAKA MINGI ZIJAZO

3 COVER CROP

-FUNIKA UDONGO NA MIMEA MIZURI INAYOTOA VIRUTUBISHI ZAIDI KWA MBOGA

-RAHISI KUTUMIA: NYUNYIZA COVER CROP KWENYE MBEGU NA MKONO

- BORESHA UDONGO KWA MIAKA IJAYO

CHATI YA BIDHAA YA UDONGO

MBEGU ZA KUANZA

- TUMIA GREENHOUSE
- TUMIA KUJAZA TREI NA SUFURIA
- MBEGU HUKUA HARAKA NA MIMBA INAKUA NA AFYA

FERTILIZERS ZA KIOEVU

- TUMIA KATIKA GREENHOUSE: PULIZA DAWA MARA 1 KWA WIKI
- TUMIA KATIKA BUSTANI: PULIZA DAWA BAADA YAKU TRANSPLANT
- DILUTE KIOEVU KUJILIMBIKIZIA, KISHA PULIZA DAWA JUU YA MAJANI ASUBUHI AU JIONI.

VIJIKO 2 VYA
FERTILIZER

GALONI 1
YA MAJI

COMPOST OR MANURE

- TUMIA KWENYE BUSTANI
- ONGEZA MKONO 1 YA KUJAA COMPOST AU MANURE KWA KILA SHIMO LA TRANSPLANT
- KATIKATI YA MAJIRA YA JOTO (JULAI), NYUNYIZA COMPOST AU MANURE PEMBENI NA NYANYA, PILIPILI, EGGPLANT, NA MAHINDI

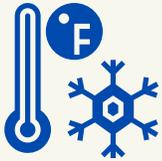
ORGANIC FERTILIZER MIXES

- TUMIA KWENYE BUSTANI
- TUMIA MFUKO MMOJA WA PAUNI 25 KWA SHAMBA LAKO LOTE LA BUSTANI
- TANDAZA KWENYE VITANDA VYA KUPANDIA NA UCHANGANYE NA JEMBE

TAREHE ZA HALI YA HEWA NA KUPANDA

FROST YA MWISHO KATIKA

WASTANI WA FROST YA
MWISHO HUKO BURLINGTON
NI: MEI 5-10

MARA NYINGI MEI INA BARIDI SANA JUU YA
KUPANDA MBOGA NYINGI HUKO VERMONT
SUBIRI HADI USIKU UTAKAPOKUWA NA JOTO
ZAIDI!

WAKATI WA KUPANDA

TRANSPLANT KWA BUSTANI WAKATI JOTO LA USIKU NI:

DIGRII 40 FARENHEIT /
DIGRII 5 CELSIUS AU JUU
(MWANZO WA MWEZI WA
MEI)

DIGRII 50 FARENHEIT /
DIGRII 10 CELSIUS AU
JUU (KATIKATI YA
MWISHO WA MEI)

DIGRII 60 FARENHEIT /
DIGRII 15 CELSIUS AU
JUU (MWANZO NA
KATIKATI YA JUNI)

FFROST YA KWANZA KATIKA

MARA NYINGI FROST YA
KWANZA HUKO
BURLINGTON NI:
OKTOBA 1-10

MAVUNO

WAKATI NAFIKA WANZO WA OKTOBA, MBOGA NYINGI HAZITAKUA TENA. NI VIZURI
KUWAVUNA KABLA YA FROST YA KWANZA.

NYANYA

TAREHE ZA KUPANDA

KUPANDA MBEGU KATIKA GREENHOUSE:

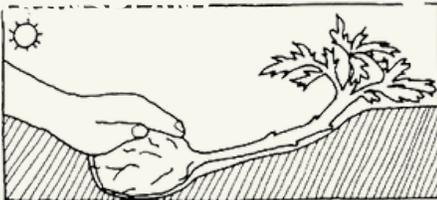
MWANZO WA APRILI (APRILI 1-15)

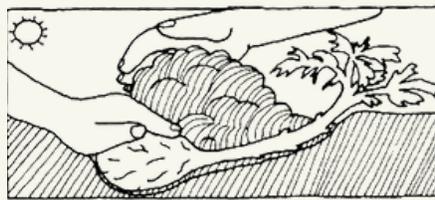
TRANSPLANT KWA BUSTANI:

MWISHONI MWA MEI / MWANZO WA JUNI (MEI 20-JUNI 20)

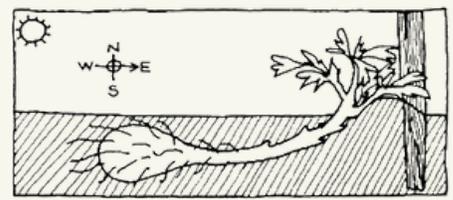
VIDOKEZO VYAKU

NYANYA ZINAWEZA KUPANDWA KWA MLALO

MIZIZI NYINGI ZITAKUA KUTOKA SHINA LILILOZIKWA

MIMEA ZA NYANYA ZITAKUWA NA NGUVU NA AFYA

AINA ZA NYANYA

NYANYA ZA "DETERMINATE" NI FUPI KWA UKUBWA NA HUTOA MATUNDA YOTE MARA MOJA

DETERMINATE

NYANYA ZA "INDETERMINATE" NI NDEFU, ZINAHITAJI NGUZO, NA KUZAA MATUNDA KWA WIKI KADHAA

INDETERMINATE

KUHIFADHI PESA

HIFADHI MBEGU KUTOKA KWA AINA ZA "OPEN POLLINATED" NA "HEIRLOOM"

USIHIFADHI MBEGU KUTOKA KWA AINA ZA "HYBRID"

WADUDU

BEETLES

PROBLEM

SULUHISHO

FLEA BEETLE

- MDOGO SANA
- RANGI NYEUSI
- INSECTS JUMP FAST

UHARIBIFU:

- MAJANI YANA MASHIMO MADOGO
- MIMEA MIDOGO ZINAWEZA KUFA
- KUPANDA MIMEA KWA MBEGU INAWEZA KUWA VIGUMU

COLORADO POTATO BEETLE

- EGGS ARE ORANGE
- LARVA ARE RED WITH BLACK DOTS
- ADULTS ARE YELLOW WITH BLACK STRIPES

DAMAGE

- LEAVES HAVE BIG HOLES
- PLANTS GROW SLOW
- SOME PLANTS DIE

1

TUMIA ROW COVER

TUMIA MARA MOJA BAADA YA KUPANDA MBEGU AU TRANSPLANTING, WEKA NDANI

““ALL PURPOSE” LINAWEZA KUTUMIKA KILA MWEZI, “HEAVYWEIGHT” UNAPASWA KUTUMIKA MWEZI WA MEI NA SEPTEMBER.

KAUSHA, KUNJA, NA UHIFADHI JUU YA KUTUMIA MSIMU UJAO

2

PANDA BAADAE:

PANDA VIAZI KATIKATI YA JUNI

SUBIRI HADI MWISHONI MWA MAJIRA YA JOTO / MWAZO WA MSIMU WA VULI (AGOSTI NA SEPTEMBER) KUPANDA HARADALI, BROCCOLI, CABBAGES

3

TUMIA DAWA YA WADUDU YA ORGANIC

“CHATI YA KUDHIBITI WADUDU” KWENYE UKURASA WA 13 INAELEZEA MAJINA YA BIDHAA NA JINSI YA KUTUMIA

Pest Control Chart

1

KUNYUNYIZIA AU KUJILIMBIKIZIA KIOEVU

SOMA KABLA YA
KUNYUNYIZIA DAWA

NUNUA KAMA KUNA WADUDU
WACHACHE

LIMBIKIZIA

INAHITAJI KUPUNGUZWA
NGUVU KWA MAJI

NUNUA KAMA KUNA
WADUDU WENGI

2

KWA WADUDU WA GREENHOUSE

NYUNYIZIA WADUDU

SUBIRI WIKI 1
IKIWA NI LAZIMA, NYUNYIZA
TENA

NYUNYIZIA MAJANI

SUBIRI WIKI 1
IKIWA NI LAZIMA, NYUNYIZA
TENA

3

KWA WADUDU WA BUSTANI

NYUNYIZIA MAJANI

SUBIRI SIKU 4
IKIWA NI LAZIMA, NYUNYIZA TENA

MIMEA YA DAWA

CALENDULA

NI BORA KWA
UTUNZAJI WA NGOZI

HUPONYA
MAJERAHA YA
MOTO, VIPELE,
MIKWARUZO

LEMON BALM

NZURI KWA AFYA
YA MAJIRA YA
BARIDI

HUSAIDIA
KUPUMZIKA NA
KULALA

INABORESHA HISIA
NA FURAHA

THYME

NZURI KWA MFUMO
WA KUPUMUA

HUPONYA KIKOHOZI
NA MSONGAMANO
WA PUA

INA LADHA NZURI
KATIKA SYRUP

CHAMOMILE

NZURI KWA USAGAJI
CHAKULA KWENYE
TUMBO

HUSAIDIA
KUPUMZIKA NA
KULALA

NZURI KWA WATOTO
NA WATU WAZIMA

TULSI

HUSAIDIA KUKABILIANA
NA MSONGO WA MAWAZO

HUSAIDIA KUKABILIANA
NA MFADHAIKO

MMEA MTAKATIFU KWA
WATU WENGI

ARNICA

TUMIA KWENYE NGOZI

HUPONYA MICHUBUKO
NA VIDONDA

NZURI KWA UGONJWA
WA YABISI NA
MAUMIVU YA VIUNGO

CREAM YA KUPONYA YA CALENDULA

NZURI KWA:

- KULINDA DHIDI YA BAKTERIA
- KUKATWA, KUCHOMWA, MIKWARUZO, UPELE
- KUWASHWA KWA NGOZI KWA WATOTO WACHANGA NA WATOTO

KIKOMBE 1 CHA MAFUTA
YA MZEITUNI

KIKOMBE ½ CHA
CALENDULAFLOWERS YA KAVU

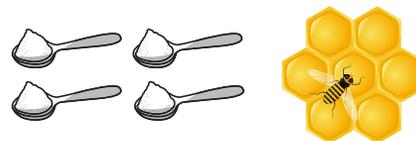
HATUA YA 1: TENGENEZA MAFUTA YA DAWA

1. WEKA MAFUTA YA MZEITUNI NA MAUA KAVU YA CALENDULA KWENYE JAR YA KIOO. MAFUTA YANAPASWA KUFUNIKA MAUA YOTE YA KAVU.
2. SET UP A **DOUBLE BOILER** TO HEAT THE OIL VERY SLOWLY: FILL A SMALL POT WITH WATER, PLACE THE GLASS JAR INSIDE THE POT. MAKE SURE THE WATER DOES NOT GET INTO THE JAR.
3. WEKA DOUBLE BOILER ILI YA KUPASHA MOTO MAFUTA POLEPOLE SANA: JAZA SUFURIA NDOGO NA MAJI, WEKA JAR YA KIOO NDANI YA SUFURIA. HAKIKISHA KWAMBA MAJI HAINGII KWENYE JAR.
4. TUMIA CHUJIO CHA CHUMA AU CHA KITAMBAA ILI YA KUONDOA MAUA YA KAVU. SASA UNAYO MAFUTA YA CALENDULA YA KUTUMIA KWENYE NGOZI YAKO!

HATUA YA 2: TENGENEZA CREAM

MAFUTA YA
CALENDULA

VIJIKO 4 VYA
BEESWAX

1. TENA, TUMIA DOUBLE BOILER KUCHEMSHA MAFUTA YA CALENDULA NA MOTO MDOGO SANA.
2. ONGEZA VIJIKO 4 VYA BEESWAX NA KOROGA HADI BEESWAX IYEYUKE
3. MIMINA MAFUTA NA BEESWAX NDANI YA GLASI NDOGO AU VYOMBO VYA CHUMA NA UIACHE IPATE BARIDI NA IWE MGUMU.

MUSCLE RUB SALVE

NZURI KWA:

MAUMIVU YA MISULI NA MVUTANO UGONJWA WA YABISI, MAUMIVU WA VIUNGO, MAUMIVU YA NEVA YA SCIATICA MICHUBUKO NA SPRAINS

KIKOMBE 1 YA MAFUTA YA MZEITUNI AU MAFUTA YA NAZI

KIKOMBE ½ YA MIMEA YA DAWA (FRESH AU KAVU)

CAYENNE PEPPER

ST JOHNS WORT

ARNICA

TANGAWIZI

KIJIKO 1 CHA BEESWAX

KIJIKO 1 YA SIAGI YA SHEA

STEPS

1. WEKA MAFUTA NA MIMEA KWENYE JAR YA KIOO. MAFUTA YANAPASWA KUFUNIKA MIMEA YOTE.

2. WEKA DOUBLE BOILER ILI UCHEMSHE POLEPOLE SANA: JAZA SUFURIA NDOGO NA MAJI, WEKA JAR YA KIOO NDANI YA SUFURIA. HAKIKISHA KWAMBA MAJI HAINGII KWENYE JAR.

3. CHEMSHA MAFUTA KATIKA DOUBLE BOILER KWA JOTO LA CHINI SANA. NI MUHIMU SANA KUTOCHOMA MAFUTA. TUMIA JOTO LA CHINI IWEZEKANAVYO NA UIACHE KWA MASAA 1-2.

4. TUMIA KICHUJIO CHA CHUMA AU CHA KITAMBAA ILI YA KUONDOA MIMEA.

5. ONGEZA KIJIKO 1 CHA BEESWAX NA KIJIKO 1 CHA SIAGI YA SHEA NA KOROGA HADI YAYEYUKE.

JINSI YA KUTUMIA:

- PAKA KWENYE NGOZI
- EPUKA KUTUMIA KARIBU NA MACHO, PUA, AU SEHEMU NYETI ZA MWILI